Library of PACIFIC UNITARIAN SCHOOL FOR THE MINISTRY Berkeley, California

Cenzurat.

XLV. érf. Cluj, 1935. április. 4. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Husvétkor.

fakad a virágbimbó, bomlik a levél rügye. Hány ezer és hány millió egy fán! Milyen változás! A fa szürkesége eltűnik, némasága beszédessé lesz. Belépik az élő és mozgó lények jelenébe. Uj világot teremt, uj reménységet támaszt az emberben.

Mert a tavaszodás mindenütt az ember boldogítására szolgál. Az ember ujra éled. Vágyai ébrednek. A földanyához siet. Kezdi mozgatni nagy, nehéz testét, hogy a napsugár beférjen termő kebelébe. Hogy az új élet itt is elkezdődjék. Hogy a kenyér kalásza megmozduljon és az Urasztalán a hálaadás ajándéka megmutassa a minden áldás urának, hogy az ember nemcsak elveszi a természet számtalan ajándékát, de meg is köszöni annak, kitől alászáll minden jó adomány és tökéletes ajándék.

Légy üdvöz tavasz szép ünnepe, husvét! Te bizonysága vagy az örökké tartó, soha meg nem szűnő életnek. Légy üdvöz, mert te adtad vissza Jézus Krisztust, bizonyságul arra, hogy Isten nem engedi, hogy a mi szent, rothadást szenvedjen.

Köszöntünk husvét szent ünnepe! Várunk. Jövel!

Unitarian College for the ministry
America Berceley California

A Dávid Ferenc Egylet félévszázados jubileumi ünnepe.

50 esztendeje annak, hogy dr. Boros György teológiai tanár, ki akkor tért haza külföldi tanulmányútjáról, mozgalmat indított az unitárius egyház kebelében egy közművelődési egylet alapítása érdekében, melynek általános célja a hívek vallás-erkölcsi és kultúrális nevelése volt. A lelkes fiatal tanár fáradozásait siker koronázta és 1884-ben megalakult az egyesület, amely az unitárius egyház nagy alapítójának, Dávid Ferencnek nevét írta lobogójára. Az egylet elnöke a nagytudományu és kiválló képességű dr. Brassai Sámuel lett, akinek elnöksége az egylet élén azt jelentette, hogy a haladó szellemi világfelfogás szolgálatába lép és ebben az irányban munkálkodik. A Dávid Ferenc Egylet ezt az irányt híven is követte, tevékenysége kezdettől fogva változatos és széleskörü volt. Az egylet vezetőségét mindig a felekezetközi megértés gondolata vezette. Tagja lehetett minden férfi vagy nő akármilyen felekezethez tartozott s az egylet volt az első, aki tagjai közé és választmányába női tagokat választott be, megértve már akkor a női segítő munka jelentőségét és fontosságát.

Az 50 éves egyesület elnökei sorában olyan kiváló nevek találhatók, mint Brassai Sámuel, Ferenc József, br. Petrichevich Horváth Kálmán stb. Jelenlegi elnöke dr. Abrudbányay Ede kamarai képviselő. 1932-ben dr. Boros György püspököt az egyesület örökös díszelnöknek választotta meg. Ügyvezető alelnöke jelenleg dr. Varga Béla egyházi főjegyző, titkár és szerkesztő Szent-Iványi Sándor h. teológiai tanár.

Az egylet a félszázados évforduló alkalmából megiratta 50 éves történetét Benczédi Pál vallástanárral, amely nyomtatásban már megjelent és értékes dokumentuma az egyesület multjának, amely nehéz és súlyos körülmények között teljesítette, különösen a falusi egyháztársadalmi téren, úttörő és fejlesztő munkáját.

Az egyesület a főtanácsi gyűléssel kapcsolatosan, folyó évi március 30-án délután 5 órakor jubiláris díszközgyűlés keretében ünnepelte meg az 50 éves évfordulót, mely alkalommal Zoltán Sándor Mártinus-i lelkész áhitatos imában adott hálát Istennek a multban tanusított segedelemért. Azután dr. Boros György díszelnök és alapító, tartalmas elnöki megnyitóban üdvözölte a díszgyűlés közönségét.

A Dávid Ferenc vegyeskar éneke után Vári Domokos lelkész pályadíjnyertes ódáját szavalta el nagy hatással, majd Puksáné Boros Irén éneke gyönyörködtette a hallgatóságot, P. Boros Irén Massanet: elégiáját adta elő, zongorán Ütő Mária, csellón Mestitz János kisérte. Gyallay Domokosné művészi szoprán és Szász Dénes tenor-szólója mellett a Dávid Ferenc vegyeskar, a Zsidónőből adott elő részleteket kiváló sikerrel. A műsort az üdvözlések zár-

ták be. Az Egyházi Képviselő Tanács és az Unitárius Irodalmi Társaság nevében dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok, az Unitárius Nőszövetség nevében Vajna Lajosné elnöknő, a lelkészkör nevében id. Pál Dénes lelkészköri elnök, a tanítóegyesület nevében Patakfalvy Zsigmond tanító, a Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet egyetemes szervezetének nevében Lőrinczy Géza, az ifjúsági egylet elnöke és a vidéki Dávid Ferenc Egyleti Tagozatok nevében Báró József lelkész mondottak hatásos üdvözlő szavakat. Végül a meg nem jelenhetett dr. Abrudbányay Ede képviselő, egyl. elnök bezáró beszédét és üdvözletét olvasták fel s ezzel a gyűlés véget ért.

Ü. J.

Elnöki megnyitó

a Dávid Ferenc Egylet 50 éves jubileumán 1935. március 30.

Dr. BOROS GYÖRGY.

Midőn Dávid Ferenc azon a nevezetes tordai országgyűlésen kimondotta, hogy a hit Isten ajándéka, a teológia alapvető igazságára, a revelatiora (a kijelentésre) támaszkodott, de ezzel rámutatott arra is, hogy a többi az ember dolga. Az ember a hit bizományosa.

Az ember dolga, hogy a hitet bevigye az életbe, éljen vele és éltessen másokat is. A hit legyen életelemmé nemcsak az egyházban, hanem a társadalmi közösségben is. Nem a tanban, hanem a lélekben. A hit olyan Isten országában, mint a szív a test szervezetében. Ez tartja egységben az embert Istenével. A hit ölel Istenhez. A hit tündököljön a cselekedetekben. A hit legyen a mindennapi kenyér, az élet asztalán. A hit legyen az élet kenyere és itala a testvérek között.

50 évvel ezelőtt, midőn a Dávid Ferenc Egylet lobogóját kibontottuk, a hitet a szószékről lehoztuk a templom piacára, onnan a városok és a faluk közhelyeire. Dávid Ferenc nagy kijelentését (a hit Isten ajándéka), azóta hirdetjük a mi korunk szellemében édes anyanyelvünkön az élet és az erkölcs nemesítésére.

Mióta a Dávid Ferenc Egylet ezt az etiko-teológiai életirányt követve, a korszerű reform terére lépett, több egyházban történt hasonló kisérlet, de egyik sem ölelte át a néprétegeket olyan közvetlen közelből, mint a Dávid Ferenc Egylet. Míg a többi a dogmai kötöttségre vigyázott, az unitárius a lelkiismeret sugallatára hallgatott és azzal összhangban tanított, biztatott, javított, tisztított. Ennek az a magyarázata, hogy az unitárius gondolkozás a hitet és az erkölcsöt a statikus, vagyis a kötöttség állpotából átvitte a dinámikusba, vagyis a kifelé ható és irányító alakulatba. Ebben a tekintetben találkozott a Bergson bölcselmi felfogásával, tehát olyan téren is otthonosnak érezi magát, ahol az egyház intézményei vagy egészen idegenek, vagy pedig arra törekednek,

hogy a felfogást a maguk izléséhez, illetőleg hittételéhez alkalmazzák. Ebben a tekintetben igen érdekesek a Prohászka püspök fejtegetései, mert ő át akarta hidalni a dogmai korlátokat a tudományos gondolatokkal, főleg a természettudományiakkal. De ő megmaradt a theoria körében, míg a Dávid Ferenc Egylet a hit erejére támaszkodó erkölcsöt, beültette az emberek életvilágába.

Az 1884. óta eltelt 50 esztendőre visszagondolni örömt és boldogság. A kezdők közül csupán ketten vagyunk itt, a tanár és az egyik tanítvány. De az indító és hódító lélek velünk van. Ez nem ismer megállást. Ez előtt minden megmozdulás haladás. Ez a lélek táplálja az imádkozó ajakán az igét, ez buzditja oktatásra a felolvasó tudóst, ez tölti be a termeket az éneklő Isten dicsőítő himnuszaival, ez heviti a pirt a szavaló ifjú arcán. Ez a hit jócselekedetekben él. Ez a hit megnemesíti a gondolkozást, szebbé teszi az életet.

Ez a hit táplálja a Dávid Ferenc Egyletet 50 esztendő alatt. Ez olvasztotta össze a bölcs Brassait püspökével Ferencz Józseffel, ez bontotta le a felekezeti elválasztó falakat, ez váltotta valóra Jézus utasítását: úgy szeressétek egymást, valamint én szeretlek titeket.

A nagy Dávid Ferenc szelleme táplálja lelkünket. Hódoltunk Dávid Ferenc szellemének, midőn az elválasztó vonalakon és mohás falakon felülemelkedve a tiszta lelkek társaságát kerestük, kértük, hogy jöjjenek hozzánk és terjesszék közöttünk a világosságot, ki-ki olyan mértékben a milyennel megajándékozta a mindeneket tápláló isteni lélek.

Hálával telt szívvel valljuk, hogy nagyon sokan megértettek és átlátták szándékunkat és annak tisztaságát. Erdélyben és Budapesten mindenik egyház jeles férfi és nő-tagja szivesen ült asztalunkhoz.

Azt cselekedtük, amiért a nagy Kossuth az unitárius vallásnak legtovább tartó jövendőt igért: hogy Krisztus erkölcstana, az emberszeretetre fekteti a fősúlyt, mely a társas lénnyé alkotott emberiség tökéletesedésének törvénye. Büszkeséggel gondolok arra, hogy ezt a törvényt 120 unitárius gyülekezetben megalakult Dávid Ferenc Egyletünk, kivétel nélkül mind megértették és követtek. Boldogit az a gondolat, hogy Egyletünknek működő tagjai, a különböző alakulatokban egyháziak és világiak, férfiak és nők, ifjak és öregek egyenlő buzgósággal, nemes szándékkal terjesztik a hittel táplált tiszta erkölcsöt. Jól esik lelkemnek, hogy a Dávid Ferenc nemes, nagy szellemét és világboldogító gondolatait szélesedő területeken mind jobban felismerik. Meghat az a legujabb irodalmi nyilatkozat, hogy: „Dávid Ferenc tisztán és tudatosan új szövetségi lélek volt. Az új szövetségi Istenarc senkinél sem jelentkezik oly tisztán és annyira aláhuzottan, mint Dávid Ferencnél".

Ha mi ezt a Dávid Ferenc-lelket igyekeztünk bevinni a tár-

sadalom életébe és az emberek gondolatába, méltók voltunk az ő nagy nevére.

Nekünk a nehéz munka könnyű volt, mert anyanyelvünk jogait szabadon élvezhettük, hitünk igazságait a haladó idők új igazságaival gazdagítva terjeszthettük a célszerünek mutatkozó úton és módon.

Atyai örökségképpen hagyom reátok ifjak és kevésbé ifjak. Vannak tanulságai, vannak erkölcsi értékei, vannak benne szép és jó elemek, melyek haszonra fordíthatók. Éljetek velök s a hiányt pótoljátok. Ha áldoznotok kell, ne sajnáljátok, mert minden szó, gondolat és tett a Dávid Ferenc hite és egyháza tovább építésére szolgál.

Legyenek közöttetek Brassaiak, Ferencz Józsefek, Petriche vichek, Kisgyörgy Sándorok, Murányi Farkas Sándorok, Ferczel Florák, Nagy Lajosok, Kriza Jánosnék, Kovács Sándornék, Ferencz Józsefnék.

Régen is együtt harcolt a vidék s a falu a hitéletért. A Dávid Ferenc halála után, épp mint a Jézusé után feltámadás következett, mert Isten nem engedi, hogy a szent rothadást szenvedjen.

Az 50 esztendő öröksége szent.

Ne engedjük, hogy rothadást szenvedjen.

Most pedig legyen ez az óra az emlékezés és az örvendezés órája.

Ezzel a jubiláris Dávid Ferenc egyleti gyűlést megnyitom.

Dr. Abrudbányai Ede elnöki bezáró beszéde.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Egy bensőséges hangulatú családi ünnepségnek vagyunk részesei. Az Országos Dávid Ferenc Egylet tagjai, vidéki tagozatai, valamint az Országos Dávid Ferenc Egylet anyai szárnyai alatt megizmosodott összes unitárius egyháztársadalmi egyesületeink és szervezeteink képviselői összegyültek, hogy az Országos Dávid Ferenc Egyletnek, mint közös édes anyjuknak 50-ik születése évét megünnepeljék.

Jubiláris ünnepségünknek különös fényt és melegséget kölcsönöz az a körülmény, hogy a mai jubileum nem csupán az anyaegyletnek és a vezetése alatt kifejlődött leány egyesületeknek, hanem három generációnak az ünnepe.

Azt hiszem mindnyájunk őszinte örömét tolmácsolhatom afelett, hogy szerencsénk van körünkben üdvözölni az unitárius egyháztársadalmi mozgalom első generációjának a képviselőjét a mi Méltóságos és Főtisztelendő Püspök urunk személyében, aki 50 évvel ezelőtt, mint alapító állott az Országos Dávid Ferenc Egylet bölcsőjénél. Szivünk meleg szeretetével, személye iránti őszinte tisztelettel és ragaszkodással köszöntjük őt és kérjük az egek mindenható Urát, hogy áldja meg a mi ősz Főpásztorunkat egészséggel

és kitartással, hogy atyai bölcsességével, keresztényi szeretetével és szivének ifjúi lelkesedésével még hosszú időn át lehessen a mi Dávid Ferenc Egyletünknek vezére és irányítója.

Hálatelt szívvel köszönjük az isteni gondviselésnek, hogy a mi Dávid Ferenc Egyletünket 50 éven át megtartotta. Törhetetlen ragaszkodásunknak adunk kifejezést a mi Dávid Ferenc Egyletünk iránt, amely az idők folyamán unitárius életünk integráns részévé fejlődött.

A Dávid Ferenc Egylet az unitárius templom folytatása, annak kifejezője, hogy a mi unitárius templomunk nem csupán felszentelt köveknek halmaza, mert mi mindenüvé magunkkal visszük templomunkat, amíg szivünkben és lelkünkben az őszinte hit ereje él.

A Dávid Ferenc Egylet annak hirdetője, hogy imákban és elszigetelt kegyes cselekedetekben a mi unitárius hitünk nem merülhet ki, mert vallásalapítóknak és első püspökünknek, Dávid Ferencnek példaadása szerint unitárius hitünk egyet jelent a mi életünkkel, mert hitünk erejét életünk öntudatos tisztasága bizonyítja.

A Dávid Ferenc Egylet hitünk öntudatosabbá tétele érdekében az egyetemes emberi és keresztényi kultúra terjesztését írta zászlajára.

A Dávid Ferenc Egyletet méltatlanul vádolják országfelforgató politika terjesztésével, mert a Dávid Ferenc Egylet az állami és társadalmi konszolidáció szolgálatában áll és a szó triviális értelmében nem politizál. De, ha bizonyos magasabb értelemben, az emberi élet minden megnyilvánulása politikai tény, akkor a Dávid Ferenc Egylet igenis hirdetője annak a politikának, amely hitünk megingathatatlan szilárdságában, kultúránkhoz való ragaszkodásubnkban és az emberi tisztességben és megbizhatóságban jut kifejezésre.

Hogy az Országos Dávid Ferenc Egylet a multban szép és magasztos hivatást töltött be, arról a mai ünneplés őszinteségéből és az ünnepség programmjában elhangzott történelmi visszapillantásból meggyőződhettünk.

Én ennek ellenére úgy érzem, hogy mi nem csupán azért gyültünk itten össze, hogy a multak dicsőségét ünnepeljük, mert ami tekintetünk a jövő felé irányul és tudatosan avagy öntudatlanul mindannyiunk lelkében ott ég egy követelő szomjuság, egy igazabb, őszintébb és testvériesebb keresztényi élet után.

Az unitárizmus dicső és termékeny multra tekint vissza, melyben az unitárius élet külső kereteinek tartalmat és erőt a lélek és igazság adott.

Óvakodjunk, hogy a szabadság ürügye alatt lábra kapott szabadosság a lélek fényét el ne homályosítsa és az egyéni ambiciók-tól szitott pártoskodás áldozatul ne ejtse a hagyományos unitárius egységet.

A világtörténelem politikai tapasztalatai azt bizonyítják, hogy az áthidalhatatlan pártoskodás a közületi élet pusztulását jelenti. Csak egységes közszellem és egységes tömegöntudat biztosíthatják a közületi élet fejlődését.

Egyházunk őszinte szeretetétől áthatottan legyünk mindannyian apostolai a hagyományos unitárius lelkiismeretnek, amely az egyéni ambicóik és pártoskodások fölébe helyezi egyházunk egyetemes érdekeit. És ha e magasztos törekvések nyomán az igaz unitárius szellem fénye ismét ragyogni fog, akkor a multak dicsőségének emelt emlék határköve lesz egy diadalmas jövő fejlődésnek.

Dr. Ferenczy Géza főgondnok úr üdvözlete: A legszebb és legértékesebb üdvözlet: az érdemnek elismerése. Az ily elismerésben benne foglaltatik a hála, a multban kifejtett tevékenységgel megszerzett érdemekért, — és benne foglaltatik a reményteljes várakozás a jövőben végzendő munkálatok iránt; — de benne foglaltatik annak nyilvánítása is, hogy az elismerő éber figyelemmel kísérte a multat és éberen fogja figyelni a jövőt is.

A Dávid Ferencz egylet, melyet egy fél század előtt az egylet díszelnökének egy áldásos elgondolása teremtett meg, az anyagiak által korlátolt szerény munkakeretben, kezdetleges eszközökkel, de erős elszántsággal indult útjára, és 50 éven át mindig fokozódó erkölcsi mozgásképességgel értékes tevékenységet fejtett ki az unitárius öntudatnak, az unitárius testvériségnek ébresztésében, ébren tartásában és fejlesztésében s ma már a második 50 év küszöbén, midőn az egyházi életben annyira értékes női munkaerőt is munkatáborába kapcsolta, fiókjaival egyházi életünk egész mezejét behálózta és vérkeringését megindította — megállapíthatjuk, hogy: az egyház erkölcsi céljainak munkamezején hivatás teljesítő magaslaton áll.

Az E. K. Tanács és Unitárius Irodalmi Társaság nevében ez ünnepélyes pillanatban őszinte örömmel nyujtom a Dávid Ferencz egyletnek a hálás elismerést a multjáért, — és kérem egyetlen jó Istenünknek segedelmét és áldását a jövőjéhez.

Halálozás. *Özv. Böjthe Mózesné,* szül. Kövér Ágnes, életének 87-ik, özvegységének 40-ik évében, f. évi február hó 11-én csöndesen elhunyt. Hosszu özvegysége alatt egyetlen vigasztalása nagy családja volt; gyermekei, unokái és dédunokái szeretete vette körül életében s az kisérte ki örök nyugalomra az óturdai temetőbe is. Legyen nyugalma csendes! Lőrinczy Dénes turdai esperes anyósát gyászolja a megboldogultban.

József János, ny. áll. tanító, firtosváraljai unitárius énekvezér hosszú és súlyos szenvedés után, március 16-án, életének 76. évében, lelkét visszaadta teremtőjének. Negyvenhárom éven át hintette a magot, tanítva nemzedékeket Isten és hazaszeretetre s most szerető szíve megszünt övéiért dobogni. Gyermekei, unokái, közeli és távoli rokonai megszomorodott szívvel kisérték ki örök nyughelyére, a brasovi temetőbe. Emléke legyen áldott!

Az Unitárius Egyház Főtanácsi gyűlése.

A romániai unitárius egyház a mult év nyarán Zsinati Főtanácsi ülést hivott egybe Cristurra, de ezt megtartani nem lehetett, mert a nagyszámú gyülekezetet a politikai hatóság szétoszlatta. Ezért az egyházi vezetőség folyó évi március hó 31. és következő napjaira Clujra hívta egybe a Főtanácsot, melyre nagy számban gyűltek össze a vidéki lelkészek és egyházi tanácsosok. Vasárnap reggel 9 órakor kezdődött a gyűlés, melyen az elnöki széket egyházi részről Dr. Boros György püspök, világi részről Dr. Ferenczy Géza főgondnok foglalták el. Dr. Ferenczy Géza főgondnok elnöki megnyitójában rámutat azokra a nehézségekre és súlyos helyzetekre, melyekben unitárius egyházunknak fel kellett venni a küzdelmet, de bizó hittel van az iránt, hogy ez a kitartó küzdelem győzelemre, megértésre fog vezetni.

Gvidó Béla esperes-közügyigazgató áhitatos imában kérte Isten segedelmét a gyűlés tanácskozásaira. A Főtanács üdvözlő táviratot küldött Őfelségéhez a királyhoz, Tatarescu miniszterelnökhöz és Lapedatu kultuszminiszterhez. A kormány nevében és képviseletében Simu vármegyei alispán volt jelen.

A jelentések során első a püspök évi beszámolója volt az egyház egy évi valláserkölcsi állapotáról, küzdelmes munkájáról, melynél meg nem értő alsóbbfoku hatósági közegek akadályozták a vallásos egyleti összejöveteleket. Beszámolt vidéki körútjáról, látogatásairól, lelkészek és énekvezérek kinevezéséről, angol és amerikai unitárius testvéreinkkel való összeköttetéseinkről, végül az elhalálozások folytán egyházunkat ért veszteségekről. A főtanács tagjai nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgatták a gondosan összeállított jelentést és a püspöknek köszönetet szavaztak.

Délelőtt tíz órakor ünnepélyes istentisztelet volt, amelyen Pál Dénes Simonesti lelkész tartott hatásos egyházi beszédet. Templomozás után az Egyházi Képviselő Tanács részletes és mindenre kiterjedő jelentése került tárgyalásra Dr. Mikó Lőrinc egyházi titkár gondos és részletes előterjesztésében, amelyben szóvátette az állam és az egyház közötti viszonyt, majd az államsegély ügyét és a betiltott brașovi templomépítés ügyét ismertette. A főtanács megnyugvással vette tudomásul, hogy úgy a brașovi, mint az iskolai nyelvvizsgákkal kapcsolatban a helyzet tisztázódott.

Dr. Gál Miklós és Dr. Abrudbányai Ede köri felügyelő gondnokok, mint kamarai képviselők beszámoltak a Magyar Egyhá-

zak érdekében kifejtett munkájukról, kijelentvén, hogy a Magyar Párt ezután is kötelességének fogja tartani, hogy az Egyházak érdekében minden lehetőt megtegyen.

Délben közebéd volt, melyen a Berde-serleggel a felköszöntőt Dr. Boros György püspök mondotta el nagy hatással. A délutáni tanácskozásokon a vagyoni helyzet ismertetésére került a sor, melynek kapcsán a főtanácsi ülés nagy megnyugvással hallgatta Puksa Endre jószágfelügyelőségi elnök nagy gonddal és szakavatottsággal összeállitott jelentéséből azt az örvendetes fejlődést, mellyel a kisajátítás után megmaradt vagyonroncsokat és a visszaítélt 100 hold terület és a bérházak jövedelmezőségét rendbeszedte és tbaindította. Főtanács mindezekért hálás elismerését nyilvánította és egyhangú bizalommal kérte ezen tisztségében való további megmaradására.

Az ülés folyamán megnyugvásra tisztázódott Dr. Varga Béla egyházi főjegyző lemondásának ügye, amennyiben úgy a főjegyzőnek, mint Dr. Szent-Iványi József főgondnoknak a főtanács bizalmat szavazott és munkáiknak elismerése mellett állásaikban való további megmaradásra kérte.

Szomorú és aggodalmas tárgya volt a gyűlésnek az megyei erőszakos áttérítéseknek ügye, amelyet a hatóságok és a többségi nemzeti egyházak különösen a vidékén fekvő egyházközségeinkben gyakorolnak. A főtanács egy vizsgáló bizottság kiküldését határozta el s egyszersmind felkérte a püspök urat a tavasz folyamán püspöki vizsgálat tartására.

A Teologiai Akadémia egyháztörténelmi s jogi tanszékét ezidőszerint nem töltötte be, hanem csak az eddigi állapot fenntartását mondotta ki. Főgimnáziumi vallástanárnak megválasztotta Benczédi Pál lelkészt.

Dr. Abrudbányay Géza volt egyházi jogtanácsossal a függőben lévő elszámolást megejtette és részére az erkölcsi elégtételt megadta. Utasította az Egyházi Képviselő Tanácsot, hogy szerződésileg szabályozza az Egyház és a jogtanácsos közötti jogi viszonyt. Miután a jogtanácsosi megbizatás ideje lejárt, a főtanács az állás betöltését szavazattöbbséggel kimondotta és erre az állásra Dr. Fazakas János ügyvédet választotta meg.

A tanügyi jelentéseket Ürmösi József püspöki titkár terjesztette elő s ezeknek kapcsán az E. K. Tanács különösen a szórványgondozások nagyobbmérvű munkálását mondotta ki lehetőleg szórványgondozói segédlelkészségek felállításával.

A Nyugdijbizottság évi jelentéséből aggodalommal állapította meg a főtanács, hogy az egyházközségek oly nagymérvű összeggel tartoznak, hogy azoknak valami módon való rendezése tovább nem halasztható s ezért uatsította az Egyház Képviselő Tanácsot, hogy erre vonatkozólag tegyen lépéseket.

Módosította a főtanács a kántorképesítő szabályzatot is úgy, hogy lehetőséget adott négy középiskolai végzettséggel és megfelelő zenei készültséggel „Kisegítő kántori" vizsgát tenni.

Az idő előrehaladottsága miatt a szervezeti törvény reformját a főtanács nem tárgyalhatta le, hane mannak tárgyalási dejéül a jelen évben tartandó főtanáccsot jelölte meg, melynek első tárgya ez lesz. Főgondnok úr zárószavai és az egyházi közügyigazgató imája után a főtanácsi ülés véget ért. *Ü. J.*

Lelkészkör közgyűlése. A főtanácsi gyűlést megelőző napon, március 30-án a Lelkészkör tartotta meg évi közgyűlését Pál Dénes vezetése alatt. A gyűlés főbb tárgyai voltak: A főtiszt. püspök úr által 1000 lej pályadíjra kitűzött és Benczédi Pál vallástanár által megnyert „Hitünk és híveink védelme" című pályamunkát ismertette Kelemen Imre oklándi lelkész, melyhez igen értékes hozzászólások történtek. Ütő Lajos I. G. Duca-i lelkész tartott tartalmas és értékes előadást a „Vallástanítási tanterv és a vallástanítás reformjáról", mely igen élénk eszmecserére adott alkalmat s végül 8 tagu bizottságot küldtek ki, kik e kérdést felosszák maguk között, kidolgozzák és a felfogásukat összeegyeztetve, a lelkészkör elé hozzák. A különböző bizottsági jelentések után a gyűlést az elnök bezárta.

Az egyházi életről.

Itt van a tavasz; a természet felébredett dermedtségéből; a rét, a mező, az erdő, a kert, minden, ami mi körülöttünk van, egy nagy igéretté és reménységgé alakult át. Az ember szive tele van reménységgel. Valamit vár mindenki. Valami édes reménység hatja át a szíveket. Amidőn várunk és remélünk, csak akkor várunk és remélünk igazán, hogy ha várakozásunkat és reménységünket a jó Isten felé fordítjuk. A régiek is így csináltak. Azért vannak a falvakban az égfelé néző fehér tornyok és szép csinos, fehér templomok az egy igaz Isten tiszteletére. Azért vannak egyházunknak javai, mert hajdan voltak áldozatos szívek, akik az egyháznak a fontosságát felismerték. Most olyan időben élünk, amikor minden igazi unitáriusnak gondolkoznia kell az egyház s az egyház alkotó elemeinek a fontosságáról. Aki erről gondolkozik, azonnal belátja, hogy az egyházi életnek milyen nagy jelentősége van. Lehetetlen észre nem venni, hogy az egyház az az egyetlen intézmény, amely kizárólag a nép érdekeit tartja szem előtt. A népnek egyetlen intézménye az egyház, amely egészen az övé, amelyben semmi idegen érdek nem érvényesülhet. Éppen azért minden öntudatos egyházközség arra törekszik, hogy élhető

állapotban legyen, hogy szép temploma, iskolája, kultúrháza és az egyházi tisztviselők számára megfelelő lakások és megélhetési lehetőségek álljanak rendelkezésre. Munkát, áldozatot, kitartást, csak olyan emberektől várhatunk, akiknek meg is van a munkára való lehetőségük. Szerencsére ezt a kérdést híveink többsége minden időben helyesen értékelte és a nehéz időben (sok keserves időt éltünk át!) mindenkor meg tudtak felelni belső embereink hivatásuknak. A mostani társadalmi viszonyok között az anyagi nehézségekből a mi papságunknak jutott ki a legnagyobb mértékben. Az elmult években minden magyar felekezet papjának lecsökkentette az állam a segélyt; legnagyobb mértékben az unitáriusoknak. Az unitárius papság azonban abban járt, hogy a munkában ne maradjon hátul, hanem minden lehetőt tegyen meg egyháza, népe érdekében. Igazi egyházi munka csak megértő hívek között lehetséges. Minden igaz unitárius embernek gondolnia kell a multra, a jelenre és jövőre. Gondolnunk kell arra, hogy egyházközségeinket megerősítsük, a tisztviselői állásokat olyan jövedelmezővé tegyük, hogy belső embereink teljes erejükkel állhassanak a szent ügy szolgálatára.

A Székelyföldön ujabban nagy mozgalom indult meg a gyümölcsfaültetés szempontjából. A jövő építésének egyik módja a többek között az is, hogy az egyházközségeknek minden arra alkalmas helyét ültessük be gyümölcsfával, hadd legyen a jövő munkása valamivel anyagilag is biztosítva. Legjobb volna, hogyha az egyház minden külső segitség nélkül biztosíthatná tisztviselőinek megélhetését, de ez ma még talán lehetetlen, azonban az nem lehetetlen, hogy az egyházközség megtegyen mindent, ami a művelődésre épített unitárius egyházra nézve fontos lehet. Természetesen részletesen nem célunk abba a kérdésbe most belemerülni, csak érinteni óhajtottuk a kérdést. Mondanivalónknak lényege az,hogy álljon minden ember az egyház mellé, mint igazi hűséges híve, katonája az egyháznak. Ha mi az egyházat így igazán értékessé, erőssé tesszük, meg fogjuk látni, hogy az egyház olyan lesz, mint a jól ápolt, gondozott gyümölcsfa, amely bőséges, értékes, szép és ép gyümölcsöket terem.

Unitárius hívek, mi tőlünk függ, hogy egyházunk a jól gondozott gyümölcsfához legyen hasonló. Az egyház meghozza a maga gyümölcsét, hogyha odaadóan ápoljuk. Némelyiknek hoz harminc-, némelyiknek hatvan-, némelyiknek százannyit! Azonban az elsorvadás szomorú végzetére volna utalva, hogyha a hívek közömbösen viselkednének egyházukkal szemben. Ezt azonban még csak föltételezni sem merjük népünkről. Hiszen tudjuk, hogy nem fajult el (s nem is fog elfajulni) a székely vér. *B. P.*

BIBLIA ÓRA

Első héten olvasd: Lukács ev. 16. rész, 19—31. vers. Az életörömök habzsolása nem a Krisztus-követés útja. Jézus a szenvedések országútját járta s ezért lett igaz megértője és barátja a millióknak. Jézus nem a gazdag ember oldalán áll, hanem a szegény Lázárén. Kezét ott tartja sebein, szemét odafüggeszti szenvedő homlokára s örök igazságokat olvas ki a megtört, fáradt nézésből. A test elnyütt, az izmok lesorvadtak, de törhetetlen energiák sugároznak a lélek mélyéből. A kenyér még csak morzsaszemekben sem jutott, de láthatatlan csöveken omlott alá a magasságból az a titokzatos táplálék, amely halhatatlan életre erősítette fel a földi roskadozót. A szenvedések tengere nagy kiváltság, nagy előny. Akik részesei, azoknak nem ég el a szívük, életkedvük, energiájuk a terített asztalnál, az örömök kelyhének mohó ürítésénél. Nagy veszedelem a Krisztus-követésre a jólét, a siker, a beteljesedett élvezetvágy. A keserű ébredés, a fanyar szájíz, az irgalmatlan vezeklés felé tereli nagy bizonyossággal az embert. Jézus a szenvedésben megtisztulók mellett áll s nagyon sajnálja az örömökben elveszőket.

Második héten olvasd: Jakab levele, 5. rész, 1—7. vers. Van a gazdagságnak egy másik oldala is, amely szintén akadálya a Krisztus-követésnek. Ez az oldal társadalmi természetű. A gazdagság nemcsak égeti és emészti az egyéni erőket, hanem érzéketlenné tesz a mások testi-lelki szükségletei iránt is. „A ti mezőiteket learató munkások bére, amit ti elfogtatok, kiált." Ennél egyszerűbben és határozottabban sohasem fogalmazták meg, hogy a társadalmi nyomor égbekiáltó bűn, az emberi társaság bűne. A mohóság, a halmozás nem az Isten akarata és nem a Krisztus-követés útja. Sőt! Az aratók kiáltásai a legjobban a seregek Urát nyugtalanítják, sokkal inkább, mint a reformereket, akik maguk is sokszor megkívánják a földi gazdagságot. A tömegek kenyere az Úrnál van és ez jól van így, mert legalább van kihez fordulniok, ha már a földön minden hatalom elhagyta őket. Ez az örök biztosítéka annak, hogy a szegények nem veszнek el. Isten gondot visel rájuk a lelkiismeret égzengésében s a szent elégedetlenség örök háborgásában.

Harmadik héten olvasd: Márk ev. 9. rész, 41—48. vers. A Krisztus-követéshez tartozik az is, hogy a kicsinyeket nagyon kell szeretned. Kik azok a kicsinyek? Akik erőtlenebbek náladnál! Jaj, nehogy éreztesd velük, hogy erősebb vagy, még csak magadban sem szabad érezned erőid duzzadását. Hanem hajolj alá és csókold homlokon a gyermeket, amikor legjobban vágyik a szeretetre. S állj mellette a szelek viharában, mint óriás tölgy,

amelynek tövében boldogan hajt a kis ibolya, mit sem tudva a fent tomboló vészes fergetegről. Jaj volna neked, ha nem teljesítenéd szótlanul a kötelességedet. Nézd, az emberek is az erősebben hisznek, tőle várják előhaladásukat és védelmüket. S te inkább, erőid birtokában csak a magad haszna, a magad sikere érdekében futkosnál? Vigyázz, vigyázz, mert nagyon megbotránkoznak, akik a te lombkoronád alatt keresik a védelmet. Ha a lábad a vagyonhajhászásra indul, ha a kezed tiltott gyümölcsök után görbül, ha a szemed sandán új prédára les, vigyázz, mert százak és ezrek botránkoznak meg önzésedén s akik önfeláldozást vártak tőled, akik hittek benned, azok mélyre zuhannak csalódásukban. Jobb, ha te zuhansz a mélységbe, ott, ahol a szenvedések tüzében taulod meg, hogy a kicsinyeket megbotránkoztatni istentelen, nagy gonosztett.

Negyedik héten olvasd: János ev. 15. rész, 9—15. vers. Szeretet, öröm és az élet áldozatul adása: e három dolog a legszorosabban kapcsolódik a Krisztus-követés útján. A fájdalmak emberét sokkal helyesebb volna az örömök emberének hívni. Az embervilág nem tud még egyet felmutatni, aki úgy örült volna, hogy szerethet s ebben a szeretetben még az életét is odaadhatja szeretteiért. Ez a Krisztus-követés teljessége. Életet adni másokért. Ne mondjátok fanyar hangon, ne keseregjétek panaszos sirámokban, hogy ti mennyit dolgoztatok másokért és mily hálátlansággal találkoztatok érette. Miért vártok külső jutalmat cselekedeteitekért, mikor ott van jutalomként a kimondhatatlan öröm, hogy szerethettél s szeretetedben másokért áldozatot hozhattál. Jézus halálára mindjárt következik a feltámadás dicsősége s ha minden nap csak egy kicsit halsz meg másokért, harmadnapra ott van az örömök diadalmas sugárzása, amelylyel Isten fogja körül szívedet boldog érzésekben. Ez legyen a te örömed, a te szereteted, a te Krisztus-követésed! **(Bibliás).**

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

Az Unitárius Irodalmi Társaság új pályázatot hirdet Jakab Elek élet- és jellemrajzának megírására, különös tekintettel munkásságának unitárius vonatkozásaira és jelentőségére. A pályamunka 3—5 nyomtatott iv terjedelmü lehet s gépirással vagy olvasható, idegen kézirással és jeligével 1936 junius hó 1-ig adandó be S. Nagy László főtitkárhoz. (Cluj, Calea Marechal Foch 43. sz.) A pályadij 5000 azaz ötezer lej.

Cluj, 1935. április 7.

S. Nagy László,
főtitkár.

Vári Albert,
elnök. h.

Miért csak százan?

Máté 14, 13—21.
Szántó Lucinak.

Öt kenyérrel szállt le a kocsiról.
Péklegény volt: egy vendéglőbe vitte.
Közömbösen, únottan. Nem gondolta,
Hogy ez a kép a lelkembe hatol.

Öt kenyérrel szállt le a kocsiról.
Száz ember ma a korcsma asztalánál
Ebédet kap; melléje kenyeret
S egy pillanatra elfelejti gondját.

Száz éhes ember . . . Édes Istenem!
Szivembe döbben a régi legenda:
Öt kenyérrel Jézus valamikor
Ötezer embert vendégelt meg egyszer.

Ötezer ember éhét űzte el
S hét kosár maradt morzsával tele.
S ki tudja: volt-e még több éhes ember,
Aki a morzsákat is megkívánta ?

Öt kenyér itt is, ott is . . . Istenem,
Micsoda kép, örökké visszatérő !
Ez öt kenyérrel száz ember lakott jól;
A másik ötből ötezeren élnek !

Száz éhes ember . . . Édes Istenem,
Milyen kevesen laknak jól manapság
Öt kenyérből — s hány ember él a földön,
Akinek még a morzsából se jut?!

Öt kenyér itt is, ott is . . . Én Uram,
Mégis, miért van, hogy ebből csak százan? . . .
Hiszen most is annyi az éhes ember,
Hiszen most is csak annyi a nyomor!

Annyian kérnek most is kenyeret,
Mint régen, mikor Jézus osztogatta.
Akkor ötezren laktak jól belőle.

Én Istenem, miért, hogy most csak százan ? . . .

Deák Berta.

A D. F. Unitárius Nők Orsz. Szövetségének hivatalos rovata.

Országos Szövetségünk folyó év március 30-án tartotta az idei első negyedévi választmányi gyűlését dr. Boros Györgyné elnökletével, melyen a Cluj-i tagok majdnem teljes számban, a vidékiek közül azonban sajnos csak Sigmond Józsefné volt jelen, az Odorheiu-i kör képviseletében.

A választmány örömmel vette tudomásul, hogy mult hóban szétküldött kérdőiveinket egyházközségi tagozataink közül immár 62 pontosan beküldte (tavaly csak 35-ön küldték be) reméljük és kérjük, hogy a még mintegy 20 hiányzó nőszövetségünk vezetősége szintén mielőbb küldje be, hogy már készülő kimutatásunkból, melyet az illetékes minisztériumnak be kell küldenünk, s melyet remélhetőleg már jövő számunkban közzé is tehetünk, egyetlen egyházközségi tagozat se hiányozzék.

Titkár és pénztárnok jelentésének tudomásul vétele után Lőrinczy Dénes bukaresti lelkész átairatára megszavazott a választmány 1000 lejt s így országos szövetségünk vállalt egy missió patronatust a folyó évre, valamint elhatározta, hogy körlevelet intéz minden kör vezetőségéhez, hogy mentől több Nők Szövetsége támogassa bukaresti egyházközségünk „Missio Barátok Köré"-t: missio patronus, ki évi 1000 lej segitséget ad, védnök, ki évi 500 és missio barát, ki évi 100—200 lejjel járul e mindnyájunk számára szép és fontos ügy fellendítéséhez.

Továbbá foglalkozott a választmány a teológiát végző leányok elhelyezkedésének kérdésével, tekintve, hogy rövid időn belül 3 végzett teológus leányunk van, kik dacára annak, hogy nagy lelkesedéssel és odaadó szorgalommal készülnek pályájukra, teljesen bizonytalan jövő előtt állanak. Választmány elhatározta, hogy alkalmat fog találni arra, hogy egységes állásfoglalásának a teológiát végzett leányok érdekében hangot adjon.

Gyűlésünk legfontosabb részét képezte Gyarmati Piroska és Major Zsuzsika beszámolója. Gyarmati Piroska nevét mindnyájan ismerjük, tavaly nyári tanfolyamunkat már ő vezette. Beszá-

molva további külföldi tanulmányairól, előterjesztette egy 4 hetes gazdasági tanfolyam tervezetét, melyet sorra mindazon egyházközségünkben megtarthat, ahol a nők szövetsége ilyent hajlandó megrendezni. Major Zsuzsika egy szövészeti tanfolyam sikeres elvégzéséről számolt be, bemutatva egy modern szövőszék tervét, melyen sokkal gyorsabban, tehát konkurrenci-képesebben dolgozhatnának asszonyaink, mint az eddigieken, melyeket e terv szerint esetleg átalakítani is lehet.

Felhivjuk tagozatainkat, hogy ahol csak lehet, rendezzenek gazdasági- és szövő-tanfolyamokat, utóbbiakat olyan vidékeken is, ahol az asszonyok már elfelejtették a szövést; kiváló szakképzettségű tanerőink örömmel és lelkesedéssel vállalják a oktatást, és központi irodánk minden kérdezősködésre azonnal teljes tájékoztatást nyujt.

Sigmond Józsefné előterjesztette az Odorheiu-i kör meghivását a juliusban Crăciunest-en az ottani nők szövetsége 25 éves jubileuma alkalmával tartandó köri unitárius nők napjára, — választmány örömmel elhatározta, hogy a központ e meghivásnak feltétlenül eleget fog tenni. Nyári közgyülésünkre nézve azonban egyelőre nem tudtunk határozni, várjuk Aita-Mare értesítését, hogy fenntartja-e tavalyi meghivását.

Mult számunk főtitkári jelentéséből a nyomda hibájából kimaradt a *Treiscaune*-i kör *chichis*-i egyházközsége, így pótlólag közöljük, hogy az ottani nők szövetsége megalakult 1927-ben 3 választmányi, 41 rendes tagja van. 1934-ben gyűlést tartott 2-őt, összejövetelt 8-at, jövedelmét templom és iskola céljaira, valamint hitsorsosok segélyezésére fordította.

Közgyűlés után kaptuk az *Aiud*-i nők szövetsége rövid jelentését, 1929. novemberében alakult meg 42 taggal és 16 tagu választmánnyal, választmányi gyűlést tartott azóta 19-et, teaestélyt rendezett 16-ot. Jövedelmét templomi adósság törlesztésére, az egyházközség javára és szegény gyermekek segélyezésére fordította.

Utólag érkezett *Lupeni* és *Vulcan* társegyházközségek nők szövetségének hasszabb jelentése, mely ritka szép munkáról számol be.

1933—34. telén a lupeni nők szövetsége tartott 22 összejövetelt, a vulcani 19-et, ezeken kívül pedig több házi tea-délutánt. Mindkét egyházközség vallásos életét annyira fellendítette a nők lelkes és buzgó munkássága, hogy különösen Vulcan-ban mióta megalakult a nők szövetsége, megsokszorosodott a templomba járók és úrvacsorával élők száma.

Miután utolsó országos közgyűlésünkön sok szó esett az összejövetelek programmjának kérdéséről, példaképpen, leközöljük a lupeni lelkész által tartott előadások témáit: Nők Szövetsége tagjainak teendői az egyházközség érdekében. A nő társadalmi

helyzete. Az ifjúság társadalmi helyzete. Telepáthia és jóslás. Spiritizmus. Karácsony ünnep keletkezése. Időszámítás. Időjárás. Az ős-ember. Teremtési mondák. Babona. Magus és magikus dolgok szerepe az ős-ember életében. Természet-imádás: fetisizmus, totemizmus, cannibalizmus, mint vallásos megnyilatkozási formák. A tánc mint az ős-ember hangulatkifejezője. Biblia-magyarázat a Genesis fejezeteiről. Továbbá 2 orvosi előadás is volt: egyik a tiltott műtétek veszedelméről, másik a nemi betegségekről.

A Cluj-i Nők Szövetsége hírei: március 13. és ápr. 10. tartottuk kötőkéinket, jó programmal, melyet vidám hangulatban elköltött tea követett.

Március 14-én tartottuk *Közgyülés*ünket, melyen Benczédi Pál imája és Vajna Lajosné elnöki megnyitója után Lőrinczy Zoltánné titkári jelentése egy évi megfeszített komoly munkáról adott számot, melynek eredményeképpen 50 ezer lejt fordítottunk egyházközségünk és pártfogoltjaink javára.

Báró Huszár Pálné, ki a Központi Titkárság képviseletében résztvett a gyűlésen, alismerését fejezte ki az egyesület szép munkájáért, elnökünk pedig válaszában köszönetet mondott azon hathatós támogatásért, melyben a Központi Titkárság mult év folyamán is részesített, 50 darab különböző edényt ajándékozva létesülő napközi otthonunknak.

Az elnök bezáró szavai leányifjúságunkhoz szóltak, kérve őket, hogy készüljenek a munkára, melyet idővel át kell hogy vegyenek tőlünk, ma dolgozó asszonyoktól.

Március 24-ikén vidéki leányaink Szánthó Luci vezetésével előadtak Péterfi Gyula: Fehér rózsa, piros rózsa c. színművét s az előadás 1300 lej jövedelmét napközi otthonunk alapjára adták; fogadják köszönetünket érte.

Nőszövetségünk minden tagja örömmel figyeli Szántó Luci lelkes törekvését, ki mintegy 26 vidéki asszonyt és leányt gyűjt össze s minden vasárnap délután foglalkozik velük. Odaadó munkájának szép eredményét gyönyörűséggel láttuk és megnyugvással tölt el a gondolat, hogy az utánunk következő generáció is helyesen fogja fel feladatát.

Egy kéréssel fordulunk minden vidéki tagozatunkhoz. A Cluj-i nők Szövetsége hónapok óta gondjaiba vett egy körülbelül 8 éves árva fiucskát, értelmes, ügyes gyermek, anyja torockói asszony volt. Miután nekünk sajnos nincsen árvaházunk, ahól elhelyezzük, feltesszük a kérdést, nem lenne-e hajlandó egy unitárius család e fiucskát örökbe fogadni?

Egy angol templomban.

A sűrű köd vastagon lepi be az utcákat. Aki csak teheti, nyitott szájú kandalló duruzsoló lángjánál élvezi a vasárnap édes örömeit. Ezért vannak kevesen — a máskor olyan forgalmas — utcákon. Vasárnap délután 6 óra van. Az anglikán templom magas tornyán az óra üt. A harangozó nyomban megkezdi a harangozást. A harangok gyönyörű hangja belezúg az estéli köd zöldes szürkeségébe.

A kényelmes karosszékekben megmozdulnak az emberek Némelyek templomba indulnak, mások vissza esnek a kényelem karjaiba.

A néptelen utcákon fekete árnyak jelennek meg. Emberek mennek a templomba.

Amint az anglikán templom harangjai elhallgatnak, egy kis harang édes muzsikája csendül fel lágyan, hivogatóan; egy, egy, egy.

Ennek a kicsiny harangnak hívására igyekeztem én is a mult vasárnap este a templomba, hogy magyar szívvel, unitárius módon imádkozzam, angolok között.

A templom, egy hatalmas anglikán templom mellett, egy nagy park szélén áll. Unitárius egyszerűségében szinte félve húzódik a hatalmas fák közé, hogy elrejtse magát a közlekedés lármájától.

Korán érkeztem. Csak a pap volt ott és egy pár egyház tag. A pap körül vezetett a templomban. Az épület nem nagy, körülbelül a mi átlagos nagyságú templomainkkal egyenlő.

A bejárattal szemben van az úr asztala. Balról a papi szék, vagy ahogy ők nevezik, olvasó állvány. Jobbról a szószék. A gyülekezet mindezekkel szembe helyezkedik el, férfiak és nők vegyesen. A karzaton, a gyülekezet mögött, van az orgona és a kórus. A falon köröskörül a halott hívek és a háborúban elesett hősök emléktáblája áll.

A hívek csoportosan érkeznek. Nagy áhitattal foglalnak helyet és imádkoznak. Én is közibök ültem.

A pap felvette a palástját és leült a székébe. A kórus halkan egy felálló éneket énekelt. Az ének mindössze egy pár sor, de olyan szép, hogy az ember igazán érzi az Isten lelkének közelségét.

A pap imádkozni kezd. Némelyek letérdelnek, mások lehajtják fejüket és úgy kísérik figyelemmel az imát, a szertartásos könyvből. Az ima több részre van felosztva. Ima a hazáért, az egyházért, családért stb. Minden rész végén a hívek hozzá éneklik, Atyánk, imádkozunk a hazáért vagy az egyházért, aszerint, amint a pap a megfelelő részletet olvassa fel. Ima után énekel a gyülekezet. Ezután bibliaolvasás van, mire a hívek egy

zsoltárt énekelnek a szertartásos könyvből. Ének után a pap egy mesét mond a gyermekeknek olyan tónusban, hogy általános derültséget kelt a hívekben. Ezután ismét ének az énekes könyvből, mialatt a pap felmegy a szószékbe. Leírott beszédjét maga elé teszi és az ének végeztével olvasni kezdte.

„Ma az Isten országáról beszélek, alapigém található az Újtestamentum három első evangéliumában." Szavai lassu méltósággal hangzanak. Nem kiabál, mintha Jézus helyett állt volna ott, mikor mondja: „Isten országa Ti bennetek van." Gyönyörű képet festett az Isten országáról. A mozik ujdonságai, a kubisták csendéletei elbújhatnak előle. A hívek lelke kinyilik, szemük áhitattal csüng a papon és szinte isszák minden szavát. Le kell vetkőznünk mindazokat a gyarlóságokat, melyek elválasztanak Isten országától. A gazdasági, politikai és vallási harcoknak meg kell szünniök. Országhatárok magas falának le kell dőlnie. Az ökölbe szorult kéznek ki kell simulnia. A haragosnak ki kell békülnie. A bilincsbe zsibbadt lábaknak, kezeknek, szíveknek életerőt kell nyerniök.

Mindenki feszült figyelemmel hallgat. A hatás édes melegsége árad el mindenkin. A munkás és munkaadó szíve összedobban. A tanár és tanítvány szeretettel néznek egymásra. A gyermek anyjára mosolyog. Az ifjú és az öreg közelebb húzódnak. Egy öreg asszony, nem régen meghalt leányának emlékoszlopára tekint. Szeméből könny csordul... A szívek összedobbannak. Isten országa Ti bennetek van — fejezi be a pap.

Az orgona lágy hangon megszólal. A pap megáldja a gyülekezetet. A kórus halk hangon gyönyörűen énekel. Mindenki imádkozik.

A pap kimegy. A hívek utána szállingóznak. Az ajtóban kezet szorítanak, aztán elsietnek.

Én voltam az utolsó. Fájó szívvel hagytam ott a templomot. Az utcára léptem. Mintha egy óra alatt színt változtatott volna a város.

A különböző templomokból szállingóztak az emberek. Tülkölő autók, emberekkel megrakott villamosok száguldottak. A járdán ezrek sétáltak. A járda szélén egy koldus nyikorgatta kopott verklijét. Egy gyanus külsejű ember a kirakatok mellett ólálkodott. Egyik ivóházból részeg ember tántorodott ki.

Szinte futottam hazafelé. Kezemet szememre tapasztottam, hogy ne lássak, ne halljak. Nem akartam a lelkemben épült templomot lerombolni. Itthon az Igazgató egy fiúval vitázott, a házvezetőnő egy cselédet szidott. Elbújtam szobámba, szemeimbe könny gyűlt, Istenem, miért is van az, hogy csak a templomban van Istenországa?

(Manchester.) **Gálfi Elek.**

Húsvéti köszöntők*.

Jó reggelt kívánok, kedves kis virágok,
Öntözödni jöttem, ha ti sem bánjátok,
Megöntözöm szépen valamennyit sorba,
Ha jutalmul színes tojást kapok nyomba.

* * *

Ici-pici barna kislány,
Az jutott az eszembe,
Öntözödni jöjjek hozzád,
Tüzz virágot mellemre,
De, ha virág nem lenne,
Tégy tojást a zsebembe.

* * *

Húsvét másodnapján,
Az jutott eszembe,
Cukros vizi puskát
Veszek a kezembe.
Elindultam vele
Pirostojást szedni,
Lányok, ha nem adtok,
Le foglak öntözni.

* * *

Eljöttem hozzátok ifiú létemre,
Hogy harmatot öntsek egy ifjú növendékre,
Mert, ha le nem öntözöm jó szagu vizemmel,
Nem virágzik nektek ékes koronátok az eljövendő évben.
Piros hajnal sütött e ház ablakára,
Ragyogó verőfény ömlik udvarára,
Feltámadott Jézus, öröm tüzek égnek,
Öröm ünnepe van a földnek s a népnek,

* * *

Jókor reggel én felébredtem,
A mezőre mentem,
Harmat vizet szedtem,
Evvel e házhoz siettem,
Adják ki én nekem gyönyörü lányukat,
Hadd öntsek reája hajnali harmatot,
Ha nem akarják, hogy leöntsem kút vizzel,
Váltsák ki tojással,
Kilenccel, vagy tizzel.

* Néhány ma is hangzó húsvéti köszöntőt adunk itt közre, javítás, igazítás nélkül, úgy, ahogyan hallomásból feljegyeztük azokat a mult évben.

Két adat a Rareş-i unitárius egyházközség anyakönyvéből.

Küzdelmes egyházi életünk szívverését, az élet eleven lüktetését az érte hozott áldozat nagysága mutatja leginkább. Mindig dicséretes volt az áldozatkészség megnyilatkozása, de ma, amikor falun és városon egyaránt a lét legszükségesebb feltételeit is alig biztosíthatják híveink, minden elismerést megérdemel.

Fentemlített egyházközség lelkészi telkén az istálló és csűr volt igen gyenge állapotban az 1933 év elején. Közös lelkesedéssel láttak a hívek lelkipásztoruk vezetésével az újjáépítéshez s huszonhétezer ötszázharmincöt lej értékű pénzt, anyagot áldoztak annak felépíthetésére.

Az 1934 év kántori lakás építésére szólította a gyülekezetet. Kéz a kézben, vállat vállhoz vetve indult meg a munka, s ötvenkétezerötszázhatvanhat lej áldozattal lebontották a régi, egészségtelen rossz lakást s új, verőfényes, szép kántori lakást építettek. A szakadatlan közmunka 34—35 munkanapot is rótt egy-egy emberre, de a munka nem állott meg s a mult év vége felé Balázs András esperes úr szép ünnepség keretében szentelte fel az újjáépített kántori lakást.

Nyolcvanezerszázegy lej áldozat rövid két év leforgása alatt egy háromszáz lelket számláló gyülekezetből! Kell-e ennél szebb és ékesebb bizonyíték arra, hogyha az igazi lelkesedés lángja felgyújtja a szivek áldozatkészségét, cselekedetük vigasztaló fény lehet még a sötét éjszakában is. Hogy mennyit kellett ezért töprengeni, küzdeni, lelkesedni és lelkesíteni, Fazakas Jenő lelkipásztoruk tudná megmondani. De a gond s az aggodalom elmúlik, a jól végzett munka megnyugtató ereje bőven kárpótol a küzdelmekért. Illesse elismerés a gyülekezetet s vezetőit egyaránt.

...ab.

Irodalom.

Új könyvek: *Benczédi Pál:* A Dávid Ferencz-Egylet története. Terjedelme 84 oldal. Ára 20 lej. Kapható az Unitárius Iratterjesztőnél és a D. F. Egyletnél Clujon. Liceul Unitarian.

Gyallay Pap Sándor: Fekete kalászok. 96 oldal, ára 60 lej.

Szent-Iványi Sándor: „Világosság felé...“ Beszédek, elmélkedések. 224 oldal. Rendes példány 90, amatör példány 120 lej. Megrendelhető a szerzőtől, vagy az iratterjesztő utján, Cluj.

Szentmártoni Kálmán szerkesztésében megjelent az I. G. Duca-i (székelykereszturi) Unitárius Főgimnázium Értesitője az 1933—34. isk. évről

József János
nyug. énekvezér-tanító
1859—1935.

József János firtosváraljai ny. énekvezér-tanító, f. évi március hó 16-án sok és nehéz szenvedés után elhunyt Brasov-ban, ahol nyugalomba vonulása után mintegy 10 évig gyermekei körében élt. 76 éves volt s nekünk a végtisztességtételre összegyült nagy tömeg láttára az ószövetség egyik könyvének a megállapitása jutott eszünkbe, hogy „az Isten emberének" temetése ez.

József János 43 esztendeig volt a kies fekvésű kis székely faluban tanító és énekvezér, vagy amint az ő működése idején olyan találóan mondogatták: a nemzet napszámosa. Arról a nagy küzdelemről, életharcról, családi gondokról, arról az inkább lelkesedésből, mint fizetésből táplálkozó kötelességtudatról, melyben neki is része volt, s melyről egész élete beszél, sokat lehetne írni. Nem különben arról az egyszerűségről, igénytelenségről, természetes és tiszta gondolkozásról, mely egész életén át kisérte. Ezeket mellőzve, de nemes egyéniségéből néhány vonást kiemelve, mindenekelőtt arra mutatunk rá, hogy azok közé a fáradhatatlan népnevelők közé tartozott, akit „az Úr mindig vigyázva talál". Vigyáz a gyermeki lélek, a gyermeki szellem kibontakozására, fejlődésére, alakulására, mert tudja, hogy az egyház és faj élete milyen nagy mértékben függ ettől. Az iskolában a tudományt úgy ismerteti, a templomban az orgonát úgy kezeli, az éneket úgy vezeti, hogy az ember lelke észrevétlenül szárnyakat nyer az emberszeretet gyakorlására és Isten őszinte dicsőítésére.

Ott van a közélet munkájában mindenütt, a hivatás lelkes teljesítése mellett, hol az embernek, a családnak, az egyháznak és iskolának, a hitnek és magasabb gondolkozásnak szolgálatot tehet. Ha megértésre talál és eredményt lát, kipirul az arca, mert nem lehet eltitkolni a belső örömet; örvend a lelke és szava dalba csendül, mert nem volt hiábavaló a munka, amit szívesen vállalt, az áldozat, amit önként hozott. Ha intése és figyelmeztetése süket fülekre talál, ha szava pusztába hangzó szó, mert nincsen, aki meghallgassa és kövesse, szíve talán csalódással és keserűséggel telik meg az első benyomások alatt, de a hit és remény nemsokára újból előtérbe lépik, felülkerekedik, mert tudja, hogy az ember nem tagadhatja meg önmagát, nem téveszthetí sokáig szem elől magasabb rendeltetését, nem tiporhatja sárba tudatosan a saját érdekét. Viszont az „Isten embere" önmagát tagadná meg, ha a legfontosabb munkakörben, az iskolában, vagy amint régebben olyan szépen mondták: az egyház veteményes kertjében, az embernevelésben felületességet és könnyelműséget engedne meg

magának; a saját lelke előtt kellene szégyenkeznie, ha nem volna hű és önfeláldozó a reábizott munkában.

József János a legkiválóbb tanítók közé tartozott mindig, mert természetes eszközökkel és lelke indításából dolgozott. A komoly kötelességteljesítés mellett vidám és derült. Aranyos a kedélye, költői a lelke. A keze el van foglalva, testi ereje igénybe van véve, mert a teendőknek se vége, se hossza; lelke azonban verset farag, rímeket költ, mert az érzéseknek, a hitnek, az emberszeretetnek, az Isten dicsőítésének hangot kell adni. Több hangulatos verse az Unitárius Közlönyben is megjelent, s templomi énekeskönyvünkben is egy-kettő helyet foglal. A méhektől tanul szorgalmat és kitartást, a szegénységben is megelégedést; a gyümölcsfáktól hitet és reményt, hogy a jócselekedetek gyümölcseinek is meg kell érniök; a föld terméséből bizalmat a jövőre. Az élet nagy küzdőterén, a családi gondok között sokszor talán nyugtalanság bántja vagy éppen szenvedés gyötri, de nem mutatja, inkább eltakarja, adomát mond, hogy szembejövő embertársát fölviditsa; felejti a maga bánatát, hogy vigasztaljon másokat. Társaságban kedvelt, mert egészséges, tiszta humorát mindenüvé magával viszi. Neki is van gondja-baja, mert nagy család súlya nehezedik reá; van vesztesége, mert gyermekei, majd hitvestársa után vérzik a szíve, de mosolyog az arca, mikor embertársával áll szemben s a hit fényességével és biztató erejével néz a jövőbe. S mikor az előrehaladott korban elhordozhatatlannak látszó kínokat kell szenvednie, akkor is megfeszíti utolsó erejét, erőszakot tesz magán, komédiázik s úgy mutatja és tanítja, hogy a tűrőké és szenvedőké a mennyeknek országa.

Nyugalomba vonulása után gyermekei körében van igazán otthon. Amikor már nincs iskolai kötelesség, nincs templomi szolgálat, ez az érzés hozza a Firtos alól Brasovba, hol leányánál talál nemcsak meleg otthont, hanem szóval ki sem fejezhető, önfeláldozásig menő gondozást és ápolást; mert a többiek messze, más országban vannak; Dezső tanár Békésgyulán, János tanító Budapesten, kik a nyári szünidőn évről-évre hosszabb időre meglátogatják.

József Jánosról nyugodtan mondhatjuk el, hogy a régi gárda tanítói karának egyik legegyszerűbb, legigénytelenebb, de legkiválóbb tagjai közé tartozott. Hiúság, hizelgés, nagyravágyás, könnyelmű gondolkozás távol állott tőle. Az iskolában és az egyházi szolgálatban, embertársaiért való munkában és minden kötelességteljesitésben hű volt mindhalálig. A tudomány és költészet, felvilágosodás és igazság nemes harcosa volt. Egész lényével az egyetlen egy igaz Isten hitében és emberbecsülésében élt s igy más nem is lehetett. Az unitárius hit rendithetetlen harcosa volt, amely mindenüvé tiszta hitet, igazságszomjuhozást, világosságot viszen. A lelkünkben lakozó élő hit és emberi érzésünk azt mondja, hogy az elvégzett munka, megharcolt

küzdelem, megtartott hit után elnyerte az élet koronáját s aki ítéletet tart az ember felett, bizonyára a Mennyei Atya is e szavakkal fogadta magához: „Jól vagyon, jó és hív szolgám, a kevesen hű voltál, többre bizlak ezután."

Gyermekei és unokái mellett kiterjedt rokonság s bizonyára Firtosváralja népe is őszintén gyászolja, melynek szép lelke áldásait osztogatta.

Emléke áldott, nyugalma legyen csendes! **kl.**

Szeretlek édes Istenem.

Milyen nagyon boldog az az ember,
Ki az első szerelem szent perceit éli!
De még boldogabb százszor, ezerszer,
Ha első szerelmet érez Istenével.

Lángol a szív, égre csapódó lánggal,
A lelkesedés ragyog a szemeken . . .
Át tudná ölelni az egész világot,
Mindent megért, mindent megbocsát . . .

Szentebb ez az érzés, mint a legigazabb
földi szerelem ! . . .

Oh, ha mindig Istent látnók,
Béke, öröm, lakozna a lelkünkben;
Oh, ha mindig hozzá vágynánk,
Nem csordulna fájó könny a szemünkbe.

Csak a hála harmat könnye,
Hogy Ő édes jó Atyánk,
S mi, bár gyarlók és szegények,
De gyermekek, s örökösök
Egy életen át . . .

Semmi se olyan fontos
Mint Istennel élni;
S az első szent szerelemben
Mindörökre Érte égni !

S. Sillay Erzsébet.

Kultur délutánok. A D. F. E. központi választmánya márc. hó 1-én rendezte harmadik kulturdélutánját a püspöki házban. A nagy gonddal és művészi rátermettséggel összeállított műsor rendkivüli élvezetben részesítette az ezuttal is nagy számban megjelent közönséget. Berkesy Márton ny. vasuti főfelügyelő a régi Szappany-utcai égésről olvasott fel, mint diákkorának legmegrázóbb élményéről. Páter Erzsi a legújabb esztergomi ásatásokról tartott előadást. Mindkét történeti ismertetést nagy érdeklődés kisérte. Pollerman Aranka hegedűművésznő Ütő Mária tanárnő zongorakiséretével kiváló művészettel több darabot adott elő. Ifj. Gy. Papp Domokos nagy rátermettséggel szavalt Mécs László verseiből. M. Lévay Ilonka operaénekesnő gyönyörüen énekelte Farkas Ödönnek nehány dalát; zongorán Rohonczy Mária kísérte.

A negyedik s egyben az idén utolsó kultur-délután április 5-én volt, méltó befejezője a havonta tartott kellemes összejöveteleknek. A műsor ezuttal is válogatott számokból állott s a püspöki lakást teljesen megtöltő műértő közönség mindvégig élénk tetszéssel kisérte a művészi produkciókat. Elsőnek T. Thury Zsuzsa az „Ellenzék" kitünő munkatársa tartott intim beszámolót a cluji színházban nemrégen bemutatott három egyfelvonásos darabjának megszületéséről, előadásáról s az ezt követő kritikákról. A szellemes felolvasást hosszasan megtapsolta a közönség. Ifj. Márkos Albert zenetanárjelölt nagyszerü virtuózitással hegedült Ütő Mária finom zongorakísérete mellett. Fekete Lajos lelkész, saját verseiből szavalt mély átérzéssel, az őszinte, szívből fakadó költemények hangulatához méltó, komoly, férfias hanggal. Dr. Fazakas Jánosné Debussytől zongoraszámokat adott elő művészi készültséggel és kiváló technikai tudással; a magyar zenekonzervatórium legkiválóbb tanitványai közé tartozott s nyilvános szerepléseivel a művészi köröknek általános elismerését mindig kiérdemelte. A közönség ezuttal is többször megujrázta előadását. Hientz Helly a magyar színház kedvelt művésznője Stefanidesz Marika zongorakiséretével több dalt énekelt; a közönség szünni nem akaró tapsa bizonyította, hogy a kitünő művésznő nemcsak a színpadon, hanem a hang-

verseny dobogón is népszerű. A nagyszerűen sikerült kulturdélutánt Lengyel Rudolf, a humor nagy mestere zárta be mulattató tréfáival. Végül a főtisztelendő asszony mondott közvetlen melegséggel köszönetet a közönségnek azért a ragaszkodásért, amivel kísérte kulturdélutánjainkat s kérte az érdeklődést a jövő esztendőre is.

Ifj. táncestély. A D. F. E. ifjusági köre március 31-én fényesen sikerült táncestélyt rendezett Clujon. A tiszta jövedelmet az ifjuság kulturális célokra fordította.

A D. F. E. ifjusági kör március 31-én tartott báljának
főrendező bizottsága.

Ülő sor (balról jobbra): Pálfi Erzsébet, Gyergyai Kornél, Kiss Viola, dr. Gspann Károly ifj., Asztalos Éva, Szent-Iványi Sándor védnök, Barabás Margit, Tana József, Gál Nusi, Rázmán Piroska, Gál Zsóka, Nagy Emma.

Álló sor: Rázmán Mór, Kereki Gábor, Gál Endre, Márkos Albert ifj., Lukácsi Mózes, Hutter Lajos, Végh Kálmán, Nagy Zoltán theológus, Pálffy Miklós, László Attila, Fazakas József, Major Pál, Kiss Zoltán jogh., Gálffy Mózes, Szolga Ferenc, Szász Dénes, Farkas Albert.

Rovatvezető: **Ifj. Hadházi Sándor.**

A **Unitárius Főgimnázium**“ Báró Orbán Balázs önképzőkörének magyar irodalmi szakosztálya a Főgimnázium tornatermében 1935. március 9-én fényesen sikerült népies dalestélyt rendezett. A gazdagtartalmú műsort a Főgimnázium dalárdája nyitotta meg „A zene“ és „Oh, én anyám“ című dalokkal. A dalárda éneke után Balázs Zsigmond főgimnáziumi tanár tartott előadást „A népműveltség fontossága“ címmel. Előadásában igen érdekesen világította meg azt a helyzetet, hogy mit jelent minden nép életében s így a mi életünkben is a műveltség s mit jelenthet a mi számunkra annak esetleges elvesztése. Az irodalom köréből vett bő idézetekkel és utalásokkal igyekezett felhívni a hallgatóság figyelmét erre az életbevágóan fontos kérdésre. Az előadás után az Unitárius Téli Gazdasági Iskola énekkara adott elő három dalt, melyeket a közönség nagy tapssal jutalmazott. „Kis-Gergő Istvánné“ című székely népballadát Hegedűs Gyula VII. oszt. tanuló szavalta nagy hozzáértéssel. A műsor következő száma a „Beteg leány“ című műdal volt, melyet ugyancsak a Gazdasági Iskola dalárdája adott elő. Nyikómenti székely csürdöngölőt táncolt Fekete Kálmán gazdaifjú. A kiveszőfélben levő eredeti székely táncot a közönség szünni nem akaró tapssal jutalmazta s ismételten a színpadra hívta a szereplőt. A megismtéelt székely tánc után Biró Agh Lajos VII. oszt. tanuló eredeti székely nótákat énekelt Girisik Gyula VII. oszt. tanuló zongorakísérete mellett. Reményik: „Az ige“ című versét Horváth József VII. oszt. tanuló adta elő. Ezután Carmen Sylva „Şti tu“ román népdalát a Főgimnázium dalárdája énekelte, majd Ujvári József gazda-ifjú marosszéki csürdöngölőt táncolt a közönség nagy tetszésnyilvánítása mellett. A műsort a Főgimnázium dalárdája zárta be „Kölest vetettem“ és „Sokszor történt“ című dalokkal, melyeknek zongorakíséretét Ujvári Elvira zenetanárnő látta el. A műsor minden egyes számát Pálffy Zoltán, az ifjúsági kör elnöke konferálta.

A Főgimnázium tornatermét zsêfolásig megtöltő közönség nagy tapsokkal jutalmazta az egyes számok szereplőit, akik

valamennyien a legjobbat nyujtották. Az estély megrendezésében különben a legnagyobb elismerés illeti Boros Jenő önképzőköri védnöktanárt és Péterffi Gyula zenetanárt, akik fáradtságot nem kimélve dolgoztak a műsor gazdag tartalmának változatos összeállításán. Az estély fényes sikere a legszebb elismerése volt annak az önzetlen munkának, amelyet az ifjúsággal karöltve kifejtettek.

Az Unitárius Irodalmi Társaság március 30-án délután 3 órakor tartott ülést, amelyen dr. Ferenczi Géza elnökölt, Vári Albert dékán, a „Keresztény Magvető" főszerkesztője, az unitárius tudományos élet e hét évtizedes régi lapjának helyzetével foglalkozott. S. Nagy László főtitkár az unitáriusok irodalmi munkásságát ismertette, Hadházy Sándor adminisztrációs előterjesztéseket tett a pénztár állásáról és a társaság vagyoni helyzetéről. Kiemelkedő eseménye az ülésnek a néhai Ferenc József püspökről való megemlékezés abból az alkalomból, hogy ez évben van születésének századik évfordulója. Az Unitárius Irodalmi Társaság a család támogatásával meg fogja iratni a nagyszerű néhai püspök életrajzát s ezzel akar méltó emléket állítani az ő nagy jelentőségü egyházi munkálkodásának. Az életrajz megirására az erdélyi tudományos élet egyik legkiválóbb emberét, dr. Gál Kelement kérte fel s ez maga is mutatja, hogy milyen nagy érdemet tulajdonítanak az elhunytnak az unitárius életben. Végül Benczédi Pál vallástanár felolvasta a „Jakab Elek élete" c. pályadíjra beérkezett pályamű bírálatát, melyet a bíráló bizottság nem tartott a jutalomra érdemesnek, de 1000 lej szorgalomdíj kiadását javasolta. A pályamű írója Buzogány Kálmán haranglábi lelkész.

Személyi hírek. Mint értesülünk, Dr. Boros György, szeretve tisztelt főpásztorunk, f. hó 19-én tölti be születésének 80-ik évét. A gondviselő Isten jóságának ez a szép áldása hálára indítja nemcsak a főpásztort, hanem az egész egyház híveit, kik szeretettel és mély tisztelettel üdvözlik a ritka szép évforduló alkalmából a püspököt. Az egyház vezetősége — az ünnepre való tekintettel — a közeli névnapi ünnepet (ápr. 24.) fogja felhasználni jókivánsága tolmácsolására, valamint az egyházi egyesületek is. E kis folyóiratunk szerkesztősége a maga és olvasóközönsége nevében e helyen hálás érzelmekkel ad hálát a jó Istennek, hogy az Unitárius Közlöny megalapítóját — évtizedeken át szerkesztőjét oly jó egészséggel, kiváló munkakészséggel és erővel áldotta meg, hogy most 80-dik életévéről visszatekintve, boldog érzéssel szemlélheti munkáinak sikeres eredményét: az 50 éves Dávid Ferenc Egyletet, a 45. évfolyamos Unitárius Közlönyt, mint amelyek az unitárius vallásos társadalmi életnek és a faji kulturának hatalmas munkáló tényezői voltak és ma is azok. S mindezt élvezheti az egyhház legmaga-

sabb polcán: a püspöki székben, boldog családi körben, szeretteitől és a tisztelők sokaságától körülvéve. A zsoltár szavai szerint: „az ily ember nagy boldog bizonnyal". Tartsa és áldja meg a jó Isten számos éveken keresztül, egészségben, vidám munkakedvben.

Petrosani-i unitárius egyháztársadalmi mozgalmak. Lehetetlenség beszámolni arról a sokirányu egyháztársadalmi mozgalomról, amely kitölti a rendkivül mozgékony Petroseni-i Nőegylet és Egyházközségi Vezetőség évenkénti kulturális, hitéleti és szociális munka és célkitüzéseinek kereteit, s amely munkateljesitmény diszére válhatnék bármelyik nagyvárosi gyülekezetünknek. Rövid beszámolóul csupán annyit érdemes lesz feljegyezni, hogy a Petroseni-i Unitárius Egyházközség Vezetősége a mult évben annyi önfeláldozással felépített Kutur Ház-ában az idén már három nagyon nivós és jólsikerült műsoros estélyt rendezett, amely estélyek jövedelme a tovább építendő és berendezendő Kultur Ház nagy céljait lesznek hivatva szolgálni. Isten áldása legyen a munkán... a vezetőkön és a példátlanul önfeláldozó gyülekezet minden egyes tagján!...

A Câmpia Turzi-i unitárius imaház építésére a következő nemes adományok folytak be 1935 februárban: Dr. Boros György 50, Gálfi Lőrinc 100, Dr. Gyergyai Árpád 50, Dr. Gál Kelemen 50, Dr. Varga Béla 50, Vári Albert 50, ifj. Hadházi Sándor 50, Pálfi Márton 50, Dr. Mikó Lőrincz 50, Cs. Nagy László 40, Szalaközi Bitai Juliska 35, Nagy Vilmos 30, Ütő Lajos 30, Szathmári Julia 25, Fazakas Olga 20, Ürmösi József 20, Gálffy Zsigmond 20, ifj. Lőrinczy Zoltán 20, Márkos Albert 20, Bálint Domokos 20, Dr. Ferenczi Géza 70, Bende Béla 100, Dr. Kiss Elek 67, Dr. Gál Miklós 100, Imreffi Károly 100, Dr. Adorián Géza 50, Borbély Máté 50, Dr. Borbély Béla 50, Bardocz Ferencz 50, Tompa Sándor 50, Tompa Lajos 50, Sipos Gábor 40, Darkó Aladár 30, Fikker János 60, Tanka Béla 60, Nagy Sándor 50, Nagy Endre 50, Gál Domokos 50, Gr. Bethlen Ödön 300, özv. Bethlen Bálintné 100, Szober M.-né 50, Grünfeld S. 50, Komsa Gy.-né 40, Gödri István 40, Komáromi Balázs 40, Deák Balázsné 50, Fehér Sándor 30, Kopros Norbertné 20, Szabó Balázsné 20, Horinkás Péterné 20, Zürich Anton 20, Boér Mária 20, Szentpéteri Jánosné 20, Kiss Józsefné 20, Jucánné 20, Pap Sándorné 20, Unatoszkyné 20, Dénes Ferenczné 20, Tóth Gyuláné 20, Lammertné 20, Szabó Istvánné 20, Páncél Lajos 20, Balogh Sándorné 20, Vizi Lajosné 15, Ráczkori Zoltán 15, Antal István 15, Benke Aurélné 80 lei. Tombolatárgyakat ajándékoztak: Tompa Mihály 100, A. V. E. szövetkezet Torda 50, Kovács Pálné 200 lej értékben. Isten áldása legyen a nemes adakozókon! **Szathmáry Géza** s. lelkész.

A mult számunkban említettük volt, hogy Szathmáry Géza s. lelkész és a leányegyházközség előljárósága egy műsoros táncestélyt rendezett szép erkölcsi sikerrel. Tudósitásunk alap-

ján kiegészítésképen hozzáfűzzük, hogy a megrendezett estélynek az anyagi sikere is nagyon szép volt. Az a kevés számu, de összetartó unitárius csapat, mely csak most kezdte meg önálló életét szép reményeket igér a jövőre. Legyen további munkájukon Istennek áldása.

A Petroseni-i Unitárius Nőegylet egyháztársadalmi mozgalmai. A Petroseni-i Unitárius Nőegylet rendkívül mozgékony vezetősége, Aninoasa szórványban az ottani tekintélyes számu igen lelkes nőkkel és férfiakkal karöltve, február 16-án a helyi Bánya-Kaszinó összes helyiségeiben nagyszabású műsoros bált rendezett, amely úgy anyagi, valamint erkölcsi tekintetben is fényesen sikerült. A műsor minden száma nagy tetszést váltott ki, amely állott a következő számokból: 1. Prológ. Előadta: Weress Béla lelkész. 2. Iskola tánc, táncolták: Hajas Bözsi, Csután Anna. 3. A legénybúcsú, monológ, előadta: Sebestyén János. 4. Bakatánc (groteszk), táncolták: Kubecz Erzsi, Dumbrava Vilma, Dumbrava Klári, Hajas Bözsi, Csután Aranka, Hajas Ilonka. 5. Legénybúcsú, 1 felv. bohózat, előadták: Sárdy Ákosné, Groszek Ferencné, Szigethi Zoltánné, Sófalvy Annus, Sárdy Ákos, Csernus Sándor, Groszek Ferenc. 6. Box-tánc (groteszk), táncolták: Hajas Bözsi, Dumbrava Vilma. 7. A böjti bál. Monológ, előadta: Kozma Nusi. 8. Magyar szóló; táncolták: Vaszinke Erzsi, Simon Teréz, Muszka Róza, Hajas Bözsi.

Mindenik szereplő tudása legjavát adta. Ördöngős ügyességről tettek tanubizonyságot a táncoló kislányok, kiknek minden számukat meg kellett ismételniök. Nagyon ügyes és bájos volt Kozma Nusi, a „Böjti Bál" monológ előadója. Sok tapsot és elismerést kapott. Igen jó volt Sebestyén János, a Cluji Unitárius Kollégium végzett növendéke. Az 1 felvonásos bohózat szereplői, a tőlük megszokott elsőrendűt nyujtották.

Az estély tombolával volt összekötve, amelynek rendkivül sok számu és értékes tárgyait részben az aninószai lelkes asszonyok és lányok készítették, részben gyüjtötték. A gyüjtés nagy munkáját igen lelkesen: Varga Józsefné, Kozma Nusi, Hegedüs Annus és Sebestyén János végezték.

A rendezés körül minden dicséretet megérdemlő munkát végeztek: Sebestyén János főrendező, valamint Böjte Lajos, Simándi Miklós, Molnár Albert III., Józsa György, Kardos József, Sebestyén Sámuel, Kiss György.

Külön ki kell emelnünk, hogy az Aninoasa-i asszonyok: Kozma Ferencné, Böjte Lajosné, özv. Fulmer Józsefné, Hegedüs Sándorné, Szilágyi Józsefné, Banda Istvánné, Nagy Józsefné, Györke Jánosné, Varga Józsefné, Simándi Miklósné igazi magyaros vendégszeretettel fogadták és látták el minden földi jóval a Petroseni-ből egy hatalmas autóbuszon érkezett csaknem harminc tagu vendég és szereplő sereget. Mely fogadtatásért, az önfeláldozó rendezés nagy munkájáért, az együttérzés melegségéért e helyről is hálás köszönetetet mond az Aninoasa-i

derék unitárius testvéreknek a Petroseni-i Unitárius Nőegylet és egyházközség vezetősége. Hálás köszönet Sebestyén János végzett kollégiumi tanulónak, az Aninoasa-i unitárius szórvány irányító, buzdító lelkének. **„Jelenvolt".**

A Clujon levő falusi ifjúság műsoros estélye. Falvainkból Cluj-ra került ifjaink és lányaink sorsának megértéséről tett bizonyságot az a műsoros estély, melyet a régi kollégium diszteremében március 17-én este rendeztek. A városba felkerült egyszerű, sokszor tapasztalatlan falusi ifjúság nehéz kérdések előtt áll. Még akkor is, ha talál megélhetést és bejuthat valahová, sok nehézséggel kell megküzdenie. És ha meg is állja ebben a küzdelemben a helyét, ki gondol az ő életére, sorsára, lelkére? Templomba, elfoglaltságuk miatt nem, vagy pedig csak ritkán járhatnak. Szellemüknek, lelküknek művelésére ki gondol? Pedig kell törődnünk ezeknek az ifjaknak a lelkével, életével! Kell törődnünk, hogy el ne kallódjanak a városi élet zajában.

A falúról felkerült ifjúság csoportképe,
középen **Szánthó Vilma** th. hallg. vezetőnővel.

Ennek az áldozatos és önzetlen, időszerű és halaszthatatlan veletörődésnek az eredményei azok a vasárnap délutáni összejövetelek, melyeken imádság, bibliamagyarázat, komoly és vidám megbeszélések, jóizü énekszó mellett idő jutott a Péterfi Gy.: *„Piros rózsa, fehér rózsa"* c. darabjának megtanulására és előadására. A szereplők főképen rimetea-iak és odorheiu megyei lányok voltak. Göndöl Istvánné szerepét Birtalan Andrásné, Judit leányát Pitó Juliska, Szilasi Miklós szerepét Fazakas Berta, Kóborit, a munkást Móric Anna, a levélhordót Ambrus Ida, a korcsmárost Szombatfalvi Ella, a muzsikusokat Agh Ilona és Bálint Anna, az eklézsia gondnokát Pál Julia, az egyházfi szerepét Miklós István, I-ső legényt Molnár Jakab, II. legényt Móric Ilona, a fiatal menyecskét Móric Vilma, első leányt Gombos Erzsi, II. leányt Menyhárt Lidi, az öregasszonyt Patakfalvi Sándorné, a kislány szerepét pedig a legfiatalabb vidéki leány, a ki-

csi Tordai Juliska alakította. Kivétel nélkül minden szereplő nagyon jól alakította szerepét. A legény, vagy férfi szerepet játszó lányok a lehető legjobbat adták. Az előadáson jelen volt Főtisztelendő Püspök úr is családjával, de jelen volt minden jóakaratu és érdeklődő unitárius testvérünk is. A darab betanítójának és rendezőjének szivünkből gratulálunk. Legméltóbb jutalmát: két cserép fehér virágot, már megkapta az ifjaktól, hálájuk és szeretetük jeléül, de ami részünkről akkor kapja meg az igazi elismerést, mikor bevalljuk azt, hogy bizony, nem igen tudnók utána csinálni. **Jelenvolt.**

Szerkesztői üzenetek.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába március 1-től április 10-ig rendes tagsági dijat fizettek: Létay Aranka Timişoara, Dr. Jancsó Ödönné Cluj, Özv. Szénássy Ferencné Dej, Nagy Dénes Iara de jos, László Zsigmond Cechesti, Id. Hunyadi András Dămbău, Bálint Ödön Crăciunesti, Pálffy Kálmán Simonesti, Florer Józsefné, Pál István Cluj 1935-re; Simén Domokos Meresti, Tóth Vilmos Avramesti, Halmágyi Târgu-Mureş, Kovács Domokos Găleşti 1934-re; Antoni Józsefné, Szász Gábor Hoghiz 1933-ra; Egyed Albert Ocland 1932—1934-re; Dr. Kauntz Józsefné Cluj 1931—1935-re; Dombi Mózes Rares 1930—1931-re (100 lejt); Jobb Mózes Ioneşti 1931—1933-ra; Unitárius Egyházközség Odorheiu, Unitárius Nőkszövetsége Ioneşti, Jancsó János, Tóth Jánosné Hoghiz, Máté Lajos Avrameşti, Lőrinczy Dénes Bucureşti 1934—1935-re; Asztalos József Hoghiz 1930—1931-re; Özv. Sándor Mózesné Chinuşu 1931—1933-ra; Sófalvi András, Nagy József Sighişoara 1930—19311-re; Asztalos Ferenc Racoşul de Sus 1930—1935-re.

Előfizetői dijat fizettek: Zsakó Lenke Cluj, Rohonyi Vilmosné Bucureşti, Cseh Mózes Poiana Bleancha, Keresztes Lajos, Pető Tivadar Bățanii Mari, Geréb Zsigmond I. G. Duca, Bálint Eszter Firtanus, Unitárius Egyházközségek Crăciunesti és Vărghiş, Özv. Jakabfi Lajosné, Csiky Albert, Gál József, Győrfi István, Málvianszky Ferencné, Németh Albert, Simó József Odorheiu, Özv. Ugron Jánosné Mugeni, Ferenczy Mózes Hoghiz, Gazdag Miklós Aita Mare 1935-re; Barabás Béla Sântion Lunca, Id. Hunyadi András Dămbău, Unitárius Egyházközség Locodeni és Mărtinuş, Kovács Mózes Rareş, Bedő Albert Mărtinus, Ádám Dániel I. G. Duca, Kádár Istvánné, Jancsó István Hoghiz; Szász Gábor Hoghiz 1933-ra; Tóth Jánosné Hoghiz 1934—1935-re; Bartalis Erzsike Odorheiu 1933—1935-re.

Alapitó tagsági dijban fizettek: Miklós János Dămbău 300 L., Bartha Miklós Bucureşti 150 L., Dr. Gál Miklós Turda 100 L.

Cluj, 1935. április hó 10-én. **Gálfi Lőrinc** pénztárnok.

Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta. Szerkesztő: Szent-Iványi Sándor.

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. CLUJ 21872